

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 45 / SEGONA ÈPOCA / JUNY 2000

**Consell
de Mallorca**

---

alimara

Núm. 45

Segona època, Juny 2000

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Departament de Serveis Socials
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: Bodegó Oli damunt tela. Jorge Azri

Maquetació
i impressió: Gràfiques Marín

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

* Imprès amb paper ecològic

Tanca aquest número d'Alimara el bloc "Documents Tècnics". En aquest cas, el seu objecte és servir de complement als articles del bloc de "Prestacions" o viceversa (tal com deim en la seva introducció).

En aquest article podreu trobar un recull resumit de les prestacions a què un ciutadà de les Illes Balears pot accedir en aquests moments.

Per tant, no creim que, dit així, aportí res que no es pugui trobar en altres documents. Ara bé, el que sí té d'interessant és que, sense entrar a fons en cap de les prestacions descrites, sí presenta el ventall global de les prestacions que va des de la Seguretat Social fins a les prestacions dels ajuntaments. Aquesta, creim, és la novetat més important que presenta. Llibres i documents que parlin extensament sobre les prestacions de la Seguretat Social en podrem trobar molts i variats; que presentin tot el ventall de prestacions que oferten tots els nivells de l'administració pública ja serà més difícil trobar-ne.

Per tant, l'objectiu d'aquest article és servir no només de manual - perquè no és aquesta la seva pretensió - sinó per tenir una primera aproximació a les prestacions, a tot el seu espectre. Així i tot, com afirmam a l'article, que no s'espera trobar la solució a aquell cas particular; es pot esperar trobar una aproximació al gruix de les prestacions, a la protecció social pública.

LES PRESTACIONS A MALLORCA

Departament de Serveis Socials
del Consell de Mallorca

Com ja saben els lectors d'*Alimara*, l'apartat de Documents Tècnics té per objecte, complementar els articles del tema que la redacció ha volgut potenciar i que esdevé central en cada número; per tant, la informació que segueix té aquesta funció. La intenció d'aquest article és aportar als lectors d'*Alimara* un document breu, encara que no mancat d'informació, que mostri, a nivell general, l'estructura de les prestacions a les que pot accedir un ciutadà de les Illes Balears i Pitiüses. No s'entrarà a fons en cap de les prestacions que s'enunciïn, sinó més aviat s'intentarà aportar la informació general que pugui servir de guia per tenir una visió panoràmica de les prestacions. Per tant, no té la intenció de ser un manual sobre prestacions; les especificitats de cada cas o situació no es podran resoldre amb la informació que aquí donarem. El que sí permetrà serà una primera aproximació a les prestacions, al ventall de prestacions.

Per començar amb el tema que ens ocupa, el primer que cal fer és definir el que entenem per prestacions, ja que en aquest concepte, entès de manera laxa, hi podria entrar gairebé tot el treball social que es fa actualment, des de la informació, fins als recursos residencials, passant pel tractament psicosocial. Així, i sense voler ser exhaustius, podríem definir el contingut de les prestacions, que avui volem presentar, com **el conjunt d'actuacions de contingut sanitari o econòmic (ja siguin en diners o en espècie) que ofereixen els diferents nivells de l'administració pública que serveixen per fer front a tot un seguit de contingències en les quals els ciutadans ens podem trobar en el decurs de la nostra vida.** Cal especificar aquí que no parlarem, per tant, de les ajudes que ofereixen d'altres institucions que podríem definir de "privades", com per exemple l'Església Catòlica a través de les seves delegacions diocesanes d'acció social, Càritas; aquestes ajudes les podríem qualificar de complementàries a les que avui ens ocupen (encara que per a determinats col·lectius marginals siguin significativament importants).

Per entendre millor l'abast de l'estructura de prestacions que tot seguit presentarem, caldrà exposar els distints nivells de l'administració que les gestionen.

En primer lloc hi hauria l'acció protectora de l'Estat que es gestiona a través de tres grans organismes que són: l'Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)¹, l'Instituto Nacional de la Salud (INSALUD) i l'Instituto Nacional de Empleo (INEM).

En segon lloc hi hauria l'acció protectora que es gestiona des de les diferents comunitats autònomes, en el nostre cas des del Govern Balear, i l'organisme encarregat és l'Institut Balear d'Afers Socials (IBAS), dependent actualment de la Conselleria de Benestar Social. En el tema sanitari també hi hem d'incloure la Conselleria de Sanitat, ja que tot l'apartat de salut, mentre no arribin les transferències,

és ofertat en part per aquest organisme en col·laboració amb l'INSALUD.

En un tercer nivell, trobam l'acció protectora dels consells insulars que, en el cas de Mallorca, es gestiona des del Departament de Serveis Socials.

Per últim trobam l'acció protectora del darrer escaló de l'administració que és el municipal i que oferten el diferents ajuntaments. En aquest cas, com que el nombre d'ajuntaments que aporten algun tipus de prestacions és gran, hem prioritzat les que oferta l'Ajuntament de Palma pel seu volum, importància, tradició i persones a les que pot arribar.

Un últim punt que cal aclarir és que algunes de les prestacions són responsabilitat d'un nivell concret de l'administració però gestionades per un altre. En són exemples clars les pensions no contributives que són gestionades per les comunitats autònomes, encara que en són part de la Seguretat Social, o la Renda Mínima d'Inserció -en el cas del nostre país Suport Transitori Comunitari (STC)-Renda Mínima d'Inserció (RMI)- que és gestionada pels distints consells, o ajudes concretes com per exemple les "ajudes econòmiques periòdiques a famílies amb menors en situació de risc social" que són responsabilitat dels consells però que alguns ajuntaments les gestionen des del seu àmbit d'actuació municipal.

Seguint endinsant-nos en aquest món de les prestacions, convé fer una altra separació, ja que l'acció protectora de la Seguretat Social té dues grans modalitats: la contributiva i la no contributiva, i, a part, hi hauria les prestacions que no encaixen dins cap de les dues modalitats anteriors, és a dir, les rendes mínimes o les ajudes municipals ja que no entren en dita protecció².

D'aquests dos nivells de la Seguretat Social cal dir:

a) Nivell assistencial o no contributiu: Les prestacions socials s'atorguen per l'existència d'una situació de necessitat, amb independència de les aportacions efectuades (cotitzacions). Aquest nivell té vocació d'abastar tota la població (universalitat) i es finança a càrrec dels pressupostos públics.

a) Nivell contributiu: La seva característica principal és l'obligatorietat de la inclusió en el sistema (afiliació) i l'obligatorietat de les aportacions (cotitzacions). Seguint el document "Manual de Prestacions" de la Generalitat de Catalunya (Sarrias, 1999), ens defineix un seguit d'idees bàsiques que reproduïm aquí perquè creim que són importants:

· " Existeix un règim general, que comprèn essencialment els treballadors per compte d'altri de la indústria i dels serveis, i diversos règims especials (autònoms, agrari, empleats de la llar, treballadors del mar i mineria del carbó).

· Existeix una única afiliació al sistema, en iniciar el treballador la primera activitat laboral, i posteriors altes o baixes en el mateix règim o en d'altres diferents.

· El finançament del sistema es basa en la cotització, aportació d'empresaris i treballadors segons l'aplicació d'uns percentatges sobre les rendes del treball. L'Estat també contribueix a finançar el sistema mitjançant aportacions directes del seu pressupost.

· La concessió de prestacions implica el compliment de determinats requisits.

· El sistema funciona amb caràcter general segons la regla de la proporcionalitat de les prestacions econòmiques (a més cotitzacions, superiors prestacions).

· Existeix unitat del sistema. Les cotitzacions efectuades a un determinat règim s'acumulen a les efectuades amb posterioritat a un altre règim (còmput recíproc de cotitzacions).

· *El sistema contributiu de Seguretat Social no protegeix a tots els espanyols, però sí a un elevat percentatge de la població activa.*

· *El mètode financer utilitzat és el del repartiment, és a dir, la quantia total de la recaptació anual es distribueix entre els beneficiaris del mateix període anual, de manera que el total d'ingressos cobreixi la totalitat de les despeses." (Sarrías, 1999).*

Dins de la definició que hem fet de prestacions hem parlat de **contingències** a les quals les prestacions de la Seguretat Social donarien cobertura, ara cal definir-les:

- L'accident, sia de treball o no laboral, i la malaltia, sia professional o comuna.
- La vellesa.
- La desocupació o atur.
- La maternitat.
- L'existència de fill a càrrec.

Arribats a aquest punt, ja hem d'entrar en l'enumeració de **les prestacions** de la Seguretat Social:

En la seva modalitat contributiva:

- Les prestacions d'assistència sanitària tant mèdiques com farmacèutiques.
- El subsidi per incapacitat temporal.
- El subsidi per maternitat.
- Les prestacions per incapacitat permanent, que es divideixen en parcial, permanent total, permanent absoluta i gran invalidesa.
- La pensió de jubilació.
- Les prestacions per mort i supervivència, que es divideixen en auxili per defunció, pensió de viduitat, d'orfenesa, pensió a favor de familiars, subsidi a favor de familiars i indemnització en cas de mort per accident de treball o malaltia professional.
- Les prestacions familiars per fill a càrrec.
- La prestació i subsidi per desocupació.

En la seva modalitat no contributiva:

- Prestacions d'assistència sanitària.
- Pensió d'invalidesa.
- Pensió de jubilació.
- Prestacions familiars per fill a càrrec.

Uns darrers apunts abans d'entrar en el contingut de cada una de les prestacions ja que ens poden ajudar a entendre millor el sistema:

a. Condicions d'accés: En la modalitat contributiva és necessari reunir, en el moment de produir-se la situació protegida, els següents requisits: trobar-se afiliat i en alta o alta assimilada³ i acreditar un període mínim de cotització. En la no contributiva, a part d'haver-se produït el fet causant de la situació protegida, també és necessari acreditar un nivell de rendes no superior al mínim establert i acreditar un període mínim de residència en territori espanyol.

b. Contingut de les prestacions:

Càlcul: En la modalitat contributiva les prestacions es calculen aplicant a una base reguladora uns determinats percentatges. La base reguladora està formada per la suma dels salaris de cotització d'un determinat nombre de mesos previs al moment de la causa del dret. El percentatge (o percentatges) és diferent per a cada prestació

---

i de caràcter fix, menys el que s'aplica a la jubilació, que és variable i s'estableix en funció del anys cotitzats. En la modalitat no contributiva les prestacions són d'una quantitat fixa.

Revalorització: En la modalitat contributiva les pensions es revaloritzen a començaments de cada any en funció del corresponent índex de preus al consum previst per a cada any. En les no-contributives s'actualitzen en la corresponent Llei de Pressupostos Generals de l'Estat com a mínim en el mateix percentatge de l'increment de les pensions contributives.

Tributació: Les percepcions derivades de l'acció protectora de la Seguretat social estan subjectes a tributació per l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF), amb excepció de les pensions d'incapacitat permanent en els graus d'incapacitat permanent absoluta i de gran invalidesa, i les prestacions familiars per fill a càrrec.

Arribats en aquest punt, ja estam en disposició d'entrar directament en l'enunciat de les diferents prestacions. Cal dir que, degut a la seva extensió, a part del que hem dit de no entrar a fons en cap, també hem de dir que n'obviarem alguna, com el SOVI, perquè interessin a molt poca gent; si hi hagués algú que volgués ampliar la informació que tot seguit s'exposarà, convé que consulti l'apartat final de bibliografia.

PRESTACIONS

ASSISTÈNCIA SANITÀRIA

Concepte

L'assistència sanitària del sistema de la Seguretat Social té per objecte la prestació dels serveis mèdics i farmacèutics, i tots aquells que els complementin, conduents a conservar o restablir la salut dels beneficiaris, així com la seva aptitud per al treball, atenent especialment la rehabilitació física precisa per a la recuperació professional dels treballadors.

Beneficiaris

1. Treballadors per compte d'altri, en situació d'alta o assimilada a la d'alta.
2. Pensionistes i perceptors de prestacions periòdiques. S'inclouen també les persones declarades en situació d'incapacitat permanent sense dret a pensió.
3. Beneficiaris per dret derivat (familiars dels anteriors titulars):
  - Cònjuge
  - Descendents i germans sense límit d'edat (els descendents poden ser-ho d'ambdós cònjuges o de qualsevol dels dos)
  - Ascendents (tant del titular com del cònjuge)
4. Persones sense recursos econòmics suficients, amb rendes iguals o inferiors en còmput anual al salari mínim interprofesional.
5. Treballadors emigrants, en els seus desplaçaments a l'Estat espanyol.

Prestacions

a) Prestacions mèdiques:

Les prestacions mèdiques comprenen els serveis de medicina general, internament quirúrgic i medicina d'urgència, com també el tractament i l'estada en centres sanitaris. Tots els serveis són gratuïts per a tots els beneficiaris.

La prestació pot atorgar-se en les següents modalitats:

- assistència domiciliària
- assistència ambulatoria
- assistència d'urgències
- assistència en règim d'internament
- assistència per maternitat
- assistència per accidents de treball i malaltia professional

b) Prestacions farmacèutiques:

L'assistència farmacèutica comprèn tots els productes i fórmules magistrals prescrites pels facultatius de la Seguretat Social. N'estan exclosos els cosmètics, els productes dietètics, les aigües minerals, els elixirs, els dentífrics, els articles de confiteria, els sabons medicinals i productes anàlegs.

La prestació farmacèutica és gratuïta en els supòsits següents:

- En els tractaments realitzats en institucions pròpies i concertades de la Seguretat Social.
- En els tractaments originats per accidents de treball o malaltia professional.
- Quan la dispensació s'efectua a pensionistes de la Seguretat Social i invàlids provisionals.
- Els afectats per la síndrome tòxica, els pensionistes de morts en la guerra civil i, en determinats casos, els minusvàlids, tenen dret a la dispensació gratuïta dels medicaments que necessitin.
- Quan la dispensació s'efectua en tractaments a domicili pels metges d'urgències en el cas de primers auxilis.

El beneficiari ha d'abonar íntegrament l'import de determinades especialitats farmacèutiques, **aportació íntegra** (les considerades publicitàries, antiobesitat, etc).

En determinades especialitats l'aportació del beneficiari és del 10 %, **aportació reduïda**, amb un màxim de 439 PTA (antiinflamatoris, intestinals, insulines, diurètics, antidepressius, antiasmàtics, etc.)

El beneficiari aporta el 40 % del preu del medicament en les especialitats no incloses entre les d'aportació íntegra i les d'aportació reduïda.

INCAPACITAT TEMPORAL

Concepte

És la situació en què es troba el treballador que està impossibilitat temporalment per continuar en el seu treball per una causa sobrevinguda, el tractament de la qual exigeix assistència sanitària.

Situacions determinants d'incapacitat temporal

- Les produïdes per malaltia comuna o professional i per accident, sigui o no laboral, mentre que el treballador rep assistència sanitària de la Seguretat Social i està impedit per treballar, amb una durada màxima de 12 mesos, prorrogables per 6 mesos més.
- Els períodes d'observació per malaltia professional, amb una durada màxima de 6 mesos, prorrogables per 6 mesos més.

Beneficiaris

Treballadors inclosos en el règim general en situació d'alta o assimilada.

Requisits

- Per malaltia comuna, 180 dies de cotització dins dels 5 anys immediatament anteriors a la data en què es produeixi la baixa.

- Per malaltia professional i accident, sigui o no laboral. No s'exigeix cap període previ de cotització.

Prestacions econòmiques

La quantia de la prestació econòmica és diferent segons quin sigui el fet causant.

a) Prestacions per malaltia comuna i accident no laboral

- Des del 4t dia de la baixa fins el 20è, un subsidi diari equivalent al 60% de la base reguladora. D'aquest període, a partir del dia 16è, és a càrrec de l'INSS, tenint l'obligació l'empresari de pagar al treballador la prestació des del 4t dia fins el 15è.

- A partir del dia 21è el subsidi equival al 75% de la base reguladora.

b) Prestacions per malaltia professional i accident de treball

Des del dia següent a l'accident o des del dia següent al de la baixa, un subsidi equivalent al 75% de la base reguladora (l'empresari ha de pagar el sou íntegre del dia de la baixa).

Reconeixement del dret

El reconeixement del dret al subsidi per incapacitat temporal correspon:

· A l'INSS, quan la situació sigui produïda per malaltia comuna, maternitat o accident no laboral.

· A l'INSS o a la Mútua d'Accidents de Treball i Malalties Professionals, si s'escau, quan es derivi d'accident de treball o malaltia professional.

· A les empreses autoritzades per col·laborar voluntàriament en la gestió, quan es derivi de les contingències a les quals afecti la seva col·laboració.

Extinció de la prestació

La prestació d'incapacitat temporal s'extingeix quan s'esdevingui algun d'aquests supòsits:

- Per alta mèdica del treballador, amb o sense declaració d'incapacitat permanent.

- Pel transcurs dels terminis fixats.

- Quan la situació d'incapacitat temporal s'extingeixi pel transcurs del termini màxim fixat, s'examinarà necessàriament, en el termini de tres mesos, l'estat de la incapacitat a efectes de la seva qualificació, en el grau que correspongui, com a incapacitat permanent.

No obstant això, en els casos en què, continuant la necessitat de tractament mèdic, la situació clínica de l'interessat fes aconsellable demorar aquesta qualificació, podrà retardar-se per un període màxim de trenta mesos. Els efectes de la incapacitat temporal es prorrogaran fins al moment de la qualificació d'incapacitat permanent.

- Per mort del treballador.

- Per haver-se reconegut al beneficiari el dret a percebre la pensió de jubilació.

MATERNITAT⁴

Situacions protegides

Es consideren situacions protegides la maternitat, l'adopció i l'acolliment previ durant els períodes de descans que per a aquestes situacions es gaudeixin.

Durada

a) En el supòsit de part, la durada és de 16 setmanes, ampliables a 18 en cas de

---

part múltiple, de les quals 6 setmanes com a mínim han de ser posteriors al part. Si el pare i la mare treballen, el pare podrà gaudir de les quatre últimes setmanes d'aquest període.

b) En el supòsit d'adopció, la durada es de 16 setmanes, a comptar des de la decisió administrativa o judicial d'acolliment, o des de la resolució judicial d'adopció, a elecció del treballador. El fill ha de ser menor de 6 anys.

Beneficiaris

Són beneficiaris del subsidi per maternitat els treballadors per compte d'altri, qualsevol que sigui el seu sexe, que gaudeixin dels descansos referits en l'epígraf anterior, sempre que acreditin un període mínim de cotització de 180 dies dins dels 5 anys immediatament anteriors al part o a les dates de la decisió administrativa o judicial d'acolliment o de la resolució administrativa d'adopció.

Prestació econòmica

La prestació econòmica per maternitat consisteix en un subsidi equivalent al 100% de la base reguladora corresponent, la qual serà equivalent a l'establerta per a la prestació d'incapacitat temporal derivada de contingències comunes.

Contractació d'interinitat

El Reial Decret 11/1998, de 4 de setembre, regula les bonificacions de quotes a la Seguretat Social dels contractes d'interinitat celebrats amb persones aturades per substituir a treballadors durant els períodes de descans per maternitat, adopció i acolliment.

Aquests treballadors tenen dret a una bonificació del 100% en les quotes empresarials de la Seguretat Social, incloses les d'accident de treball i malalties professionals i en les aportacions empresarials de les quotes de readaptació conjunta.

INCAPACITAT PERMANENT

Concepte

És la situació del treballador que, després d'haver estat sotmès al tractament prescrit, presenta reduccions anatòmiques o funcionals greus, susceptibles de determinació objectiva i previsiblement definitives, que disminueixen o anul·len la seva capacitat laboral. No impedirà la qualificació d'incapacitat permanent la possibilitat de recuperació de l'invàlid, si aquesta possibilitat s'estima mèdicament com a incerta o a llarg termini.

També té la consideració d'incapacitat permanent, en el grau que correspongui, la situació d'incapacitat que subsisteixi després d'extingir-se la incapacitat temporal pel transcurs del termini màxim assenyalat per a aquesta prestació (fins a 18 mesos, llevat que es demori, a causa de la situació clínica de l'interessat, la qualificació d'incapacitat permanent -fins a 30 mesos-, supòsit en el qual no s'accedirà a la situació d'incapacitat permanent fins que no es produeixi la qualificació corresponent).

La Llei 24/1997, de 15 de juliol, de consolidació i racionalització del sistema de Seguretat Social, preveu que les referències contingudes en el Text refós de la Llei general de Seguretat Social, aprovat per Reial Decret 1/1994, de 20 de juny, i en les normes de desenvolupament posterior, a l'expressió «professió habitual» aplicada a la incapacitat permanent, s'entendran realitzades a l'expressió «professió que exercia l'interessat o del grup professional, en el qual aquella estava enquadrada».

Les pensions d'incapacitat permanent del sistema de la Seguretat Social, quan els seus beneficiaris compleixin l'edat de 65 anys, passaran a denominar-se pensions de jubilació.

Graus d'incapacitat

a) Incapacitat permanent parcial

És aquella que, sense arribar al grau de total, produeix al treballador una disminució no inferior al 33% en el rendiment normal per a la seva professió, sense impedir-li la realització de les tasques fonamentals d'aquesta professió.

Prestació econòmica

Consisteix en una quantia única equivalent a 24 mensualitats de la base reguladora que hagués servit per a determinar la prestació econòmica d'incapacitat temporal.

b) Incapacitat permanent total

Aquella que inhabilita el treballador per a la realització de totes o les tasques fonamentals de la seva professió, encara que pot dedicar-se a una altra de diferent.

Prestació econòmica

Pensió vitalícia equivalent al 55% de la base reguladora. La pensió s'incrementa en 20% de l'esmentada base en els beneficiaris que han complert 55 anys quan, per falta de preparació general o especialitzada i circumstàncies socials i laborals del lloc de residència, es presumeixi la dificultat d'obtenir ocupació en activitat diferent de l'habitual anteriorment. El reconeixement d'aquest dret s'efectua, en qualsevol cas, quan l'interessat ho sol·licita; si el treballador obté una ocupació l'increment quedaria en suspens mentre durés aquesta ocupació.

Excepcionalment i temporalment, la pensió vitalícia pot ser substituïda per una indemnització a tant alçat quan el beneficiari sigui menor de 60 anys.

La petició ha de ser formulada pel beneficiari en els 3 anys següents a la data de reconeixement del dret a la pensió o, si és menor de 21 anys, en els 3 anys següents al dia que compleixi aquesta edat.

Per poder efectuar la substitució, han de concórrer les següents circumstàncies en el moment de presentar la petició:

- Que es prevegi que les lesions determinants de la incapacitat no són susceptibles de modificació que pugui donar lloc a la revisió.

- Que no s'hagi produït la declaració de la incapacitat permanent total com a conseqüència del transcurs del termini màxim de durada assenyalat per a la incapacitat provisional.

- Que el beneficiari acreditat que està realitzant treballs per compte propi o d'altri, o que l'import de la indemnització s'invertirà en la preparació o desenvolupament de noves fonts d'ingressos com a treballador autònom.

En cas que s'autoritzi la substitució, el beneficiari, en complir els 60 anys, passa a percebre la pensió reconeguda, incloses les revaloritzacions que s'hagin produït.

En cas de mort del beneficiari que ha substituït la pensió per la indemnització abans que compleixi 60 anys, aquest causa dret a les prestacions de mort i supervivència com si fos pensionista en aquell moment.

La quantia de la indemnització és equivalent a un nombre de mensualitats de la

---

pensió, en funció de l'edat del beneficiari, d'acord amb l'escala següent:

<u>Edat</u>	<u>Nombre de mensualitats</u>
Menys de 54	84
54	72
55	60
56	48
57	36
58	24
59	12

Un cop autoritzada la substitució, el beneficiari no pot sol·licitar que es deixi sense efecte per recuperar la condició de pensionista.

c) Incapacitat permanent absoluta per a qualsevol treball

És aquella que inhabilita per complet el treballador per a qualsevol professió o ofici.

Prestació econòmica

Pensió vitalícia equivalent al 100% de la base reguladora.

d) Gran incapacitat

És la situació del treballador que, a conseqüència de pèrdues anatòmiques o funcionals, necessita l'assistència d'una altra persona per realitzar els actes més essencials de la vida, com vestir-se, menjar, desplaçar-se i actes anàlegs.

Prestació econòmica

Pensió vitalícia del 100% de la base reguladora, incrementada en un 50% destinat a remunerar la persona que atengui l'invàlid. Aquest increment pot substituir-se per l'acolliment i cura de l'invàlid en règim d'internament en una institució assistencial.

Fet causant

a) Per als treballadors en alta o situació assimilada, el dia de declaració de la incapacitat permanent.

b) Per als treballadors en situació de no alta, el dia de presentació de la sol·licitud

Període de cotització requerit

Els períodes mínims de cotització necessaris per tenir dret a la prestació d'incapacitat, en els diferents graus, varia segons els supòsits següents:

a) Treballador en situació d'alta o assimilada i incapacitat derivada de malaltia comuna.

- Si el sol·licitant és menor de 26 anys, s'exigeix la meitat del temps transcorregut entre la data en què l'interessat va complir 16 anys i la considerada com a fet causant de la incapacitat.

- Si el sol·licitant té més de 26 anys, la quarta part del temps transcorregut entre la data de compliment dels 20 anys d'edat i la del fet causant de la pensió. En qualsevol cas, s'exigeix com a mínim un període de 5 anys.

Almenys la cinquena part del període que resulti exigit ha d'estar compresa dintre dels 10 anys immediatament anteriors al fet causant.

En el cas de prestació per incapacitat permanent parcial per a la professió habitual, el període mínim de cotització exigible serà de mil vuit-cents dies, que han d'estar compresos en els deu anys immediatament anteriors a la data en què s'hagi

---

extingit la incapacitat transitòria de la qual es derivi la incapacitat permanent.

b) Treballador en situació de no alta (únicament pot accedir-se als graus d'incapacitat permanent absoluta i de gran incapacitat per malaltia comuna o accident no laboral).

- Període mínim de 15 anys cotitzats, dels quals la cinquena part ha d'estar compresa dintre dels 10 anys anteriors al fet causant.

c) Incapacitat derivada de malaltia professional o d'accident, sigui o no sigui laboral (per accident no laboral cal trobar-se en situació d'alta o assimilada).

- No s'exigeix cap període previ de cotització.

Incompatibilitat

La pensió per incapacitat permanent total a la professió habitual és compatible amb la percepció d'un sou en la mateixa empresa o en una altra de diferent. S'exceptua la percepció del 20% d'increment, que és incompatible amb el treball.

Les pensions d'incapacitat absoluta i gran incapacitat no impedeixen l'exercici d'aquelles activitats, siguin o no lucratives, compatibles amb l'estat de l'invàlid que no representin un canvi en la seva capacitat de treball a l'efecte d'una revisió.

RECUPERACIÓ

Concepte i beneficiaris

Les persones en situació d'alta o assimilada tenen dret a iniciar els processos de recuperació des del moment en què s'apreciï la seva procedència, sense que sigui necessària l'existència d'una prèvia declaració d'incapacitat permanent.

Els beneficiaris hauran de seguir els processos de recuperació que es determinin. En el supòsit de negativa no raonable a seguir el tractament prescrit, podran ser sancionats amb la suspensió del dret al subsidi que pogués correspondre o, en el moment oportú, amb la pèrdua o suspensió de les prestacions per incapacitat.

Contingut

Els processos de recuperació professional poden comprendre totes, alguna o algunes de les següents prestacions recuperadores:

- Tractament sanitari adequat, especialment rehabilitació funcional.

- Orientació professional.

- Formació professional, per a la readaptació al treball habitual anterior o per a la reeducació per a un nou ofici o professió.

També podran prestar-se tractaments especialitzats de recuperació no professional, quan per la gravetat de la incapacitat no sigui possible l'aplicació d'una recuperació professional.

Prestació econòmica

Els beneficiaris que rebin les prestacions de recuperació professional, sense tenir dret a subsidi per incapacitat temporal, rebran un subsidi per recuperació en les condicions i quantia que es determinin.

JUBILACIÓ⁵

Concepte

La prestació econòmica per jubilació, que és única per a cada beneficiari, consisteix en una pensió vitalícia reconeguda al treballador quan, complint determinats requisits, en arribar a una determinada edat, cessa en el seu treball o no s'hi reincorpora.

Beneficiaris

Per tenir dret a la prestació de jubilació el treballador ha d'estar afiliat a la Seguretat Social.

Els requisits varien segons que el treballador estigui en alta o situació assimilada, o no estigui en alta.

Es consideren situacions assimilades, a l'efecte de jubilació:

- L'excedència forçosa del treballador.
- El trasllat del treballador a un centre de treball fora del territori espanyol.
- El cessament en la condició de treballador per compte d'altri amb la subscripció d'un conveni especial amb l'entitat gestora.
- L'atur involuntari total i subsidiat, fins i tot en aquells casos en què la pèrdua de l'ocupació no es imputable al treballador.
- L'atur involuntari que subsisteixi després d'haver-se esgotat les prestacions per atur.
- Els períodes d'inactivitat dels treballadors de temporada.
- La situació dels treballadors als quals es reconeixen auxilis econòmics de caràcter periòdic per assistència social.
- El període de 90 dies després de causar baixa en la Seguretat Social.
- La pròrroga dels efectes de la incapacitat temporal.
- El primer any amb reserva de lloc de treball del període d'excedència per la cura de cada fill.

Edat mínima

El treballador afiliat a la Seguretat Social en situació d'alta o situació assimilada pot accedir a la pensió de jubilació quan hagi complert els 65 anys.

No obstant això, també poden accedir a la pensió de jubilació els interessats que en el moment de presentar la sol·licitud no estiguin en alta o situació assimilada, sempre que hagin complert els 65 anys i reuneixin el període mínim de cotització.

Excepcions

- A partir dels 60 anys: els treballadors que hagin estat inclosos en alguna mutualitat laboral de treballadors per compte d'altri amb anterioritat a l'1 de gener de 1967, si bé la pensió patirà una reducció del 8% per cada any que li falti al treballador per complir els 65 anys.

- Els treballadors que reuneixin els requisits per jubilar-se a partir dels 60 anys i sol·licitin la jubilació anticipada derivada del cessament en el treball com a conseqüència de l'extinció del contracte de treball per una causa no imputable a la lliure voluntat del treballador, el percentatge de reducció de la quantia de la pensió serà del 7% per cada any que li falti per complir els 65 anys (i no el 8% previst de manera general).

- A partir dels 62 anys: els treballadors que es jubilin parcialment, sempre que siguin substituïts per un altre mitjançant un contracte de relleu.

- A partir dels 64 anys: els treballadors que siguin substituïts per un altre treballador, simultàniament al seu cessament total.

- També els treballadors d'empreses en crisi poden accedir a ajuts equivalents a la jubilació anticipada a l'edat dels 60 anys. Aquests ajuts s'extingeixen quan el treballador arriba a l'edat ordinària de jubilació i són substituïts per la pensió corresponent.

D'acord amb la Llei 47/1998, de 23 de desembre, per la qual es dicten regles per al reconeixement de la jubilació anticipada del sistema de la Seguretat Social, en determinats casos especials, es manté la possibilitat que l'interessat pugui accedir a la pensió anticipadament sempre que hagués estat afiliat a un Règim que reconegués aquest dret, malgrat que no sigui aquell en el qual s'acrediti el major nombre de cotitzacions. No obstant això, s'exigeix que l'interessat acreditat, del total de les cotitzacions efectuades, almenys, una quarta part en algun dels Règims que recull el benefici de la jubilació anticipada.

Període mínim de cotització

El període mínim de cotització exigible per causar dret a la pensió de jubilació serà de 15 anys, dels quals, almenys 2, hauran d'estar compresos en els 15 immediatament anteriors al moment de causar el dret.

El primer any de l'excedència per a la cura d'un fill es considera com a període de cotització efectiva.

Determinació de la quantia

a) Base reguladora

La quantia de la pensió de jubilació es determinarà per a cada treballador aplicant a la base reguladora el percentatge procedent d'acord amb l'escala establerta.

A partir de l'1 de gener de l'any 2002, la base reguladora de la pensió de jubilació serà el quocient que resulti de dividir per 210 les bases de cotització de l'interessat durant els 180 mesos immediatament anteriors a aquell en què es produeixi el fet causant.

No obstant això, per al càlcul de la base reguladora s'aplicarà el següent règim transitori:

- A partir del 5 d'agost de 1997 es divideixen les bases de 108 mesos de cotització immediatament anteriors al fet causant entre 126 (9 anys).
- A partir de l'1 de gener de 1998: 120 mesos de cotització entre 140 (10 anys).
- A partir de l'1 de gener de 1999: 132 mesos de cotització entre 154 (11 anys).
- A partir de l'1 de gener de 2000: 144 mesos de cotització entre 168 (12 anys).
- A partir de l'1 de gener de 2001: 156 mesos de cotització entre 182 (13 anys).
- A partir de l'1 de gener de 2002: 180 mesos de cotització entre 210 (15 anys).

b) Percentatge aplicable a la base reguladora

El percentatge aplicable a la base reguladora per determinar la quantia de la pensió està en funció dels anys de cotització del treballador, d'acord amb una escala que parteix de reconèixer el 50% als 15 anys de cotització i augmenta un 3% per cada any cotitzat que excedeixi dels 15 primers, entre el 16è i el 25è, i a partir del 25è, un 2% per cada any addicional, sense que el percentatge total aplicable a la base reguladora pugui superar, en cap cas, el 100% de la mateixa. Perquè el percentatge de la base reguladora sigui el 100% serà necessari tenir, almenys, 35 anys cotitzats.

c) Llacunes de cotització

Si en el període que hagi de prendre's per al càlcul de la base reguladora apareguessin mesos durant els quals no hagués existit obligació de cotitzar, les llacunes de cotització s'integraran, només pel que fa a l'esmentat càlcul, amb la base mínima d'entre totes les existents en cada moment per als treballadors majors de 18 anys.

d) Límit mínim i màxim

Amb independència de la quantia de la pensió que resulti, la Seguretat Social

---

garanteix un import mínim de la pensió a aquelles persones que no disposen de recursos econòmics superiors a la quantia que es determina. També hi ha un límit màxim de pensions públiques.

Incompatibilitat

a) Incompatibilitat amb el treball

El gaudiment de la pensió de jubilació és incompatible amb qualsevol treball del pensionista, per compte propi o per compte d'altri, que doni lloc a la seva inclusió en el camp d'aplicació de qualsevol dels règims (general o especials) que integren el sistema de la Seguretat Social.

b) Incompatibilitats amb altres pensions

La pensió de jubilació és incompatible amb: la de vellesa o incapacitat SOVI, la d'incapacitat permanent, la d'incapacitat temporal (econòmica) i la d'atur.

És compatible amb: la pensió de viduïtat i la pensió de jubilació en un altre règim de la Seguretat Social.

MORT I SUPERVIVÈNCIA

L'acció protectora de la Seguretat Social cobreix parcialment tant les despeses produïdes pel decés d'un treballador o pensionista (mort), com la pèrdua d'ingressos que suposa per als seus familiars la defunció del causant (supervivència). En aquestes prestacions, cal distingir el concepte del causant (treballador que amb la seva mort origina el dret a prestacions) i de beneficiari (familiar supervivent que rep les diferents prestacions).

PENSIÓ DE VIDUÏTAT

És la prestació econòmica a la que té dret el cònjuge supervivent (vidu o vídua) pel decés del seu consort.

Requisits

- Que existeixi o hagi existit vincle matrimonial.

Les unions extramatrimonials, a partir del 9 d'agost de 1981, no donen lloc a les pensions de viduïtat.

- Que el causant hagi complert 500 dies de cotització dins dels 5 anys anteriors a la data de la mort per malaltia comuna.

En cas d'accident, sigui o no laboral, i malaltia professional, no s'exigeixen períodes previs de cotització.

També tindrà dret a la pensió el cònjuge supervivent encara que el causant, a la data de la mort, no es trobés en situació d'alta o assimilada a l'alta, sempre que el mateix hagués complert el període mínim de cotització de 15 anys.

Prestació

Consisteix en una pensió vitalícia mensual equivalent al 45% de la base reguladora del causant. Aquesta pensió es revaloritza anualment.

La pensió de viduïtat es pot incrementar del 30% al 50% quan la mort s'hagi produït per causa d'accident de treball o malaltia professional i hi hagi concorregut una falta de mesures de seguretat.

La quantia de les pensions mínimes de viduïtat per a beneficiaris menors de 60 anys, que no superin un determinat límit de rendes i en atenció a les seves càrregues familiars, s'equiparen, de manera gradual i en el termini de 3 anys a comptar des de

---

L'entrada en vigor de la Llei 24/1997, de 15 de juliol, als imports de les pensions de viduïtat per a beneficiaris amb edats compreses entre els 60 i els 64 anys.

Extinció

La pensió de viduïtat s'extingeix per les causes següents:

- Contreure nou matrimoni o prendre estat religiós. Si el canvi d'estat es produeix abans de complir 60 anys, el beneficiari percebrà una indemnització, equivalent a 24 mensualitats de la pensió.
- Per viure maritalment amb una altra persona.
- Per declaració en sentència ferma, de culpabilitat en la mort del causant.
- Per mort del beneficiari.
- Per comprovació de la no-mort del treballador desaparegut, quan es va presumir l'òbit a causa d'un accident o hi va haver declaració de mort.

Compatibilitat

La pensió de viduïtat és compatible amb la condició de pensionista de jubilació o incapacitat i compatible amb les rendes del treball del beneficiari.

PENSIÓ D'ORFENESA

L'acció protectora de la Seguretat Social cobreix les necessitats d'aquells que depenen econòmicament dels seus pares a la mort d'aquests.

Beneficiaris

Tenen dret a aquesta prestació cadascun dels fills del causant mort, menors de 18 anys o incapacitats per al treball, amb independència de la naturalesa de la seva filiació legal.

Requisits

- Mort del pare o de la mare (treballadors o pensionistes de jubilació o incapacitat).
- Que el causant es trobi en situació d'alta o assimilada, o en la condició de pensionista indicada.
- Acreditar el mateix període de manca que per a la pensió de viduïtat.

Prestació

Consisteix en una pensió equivalent al 20% de la base reguladora del causant per a cada orfe, fins que compleixen 18 anys o amb caràcter indefinit si es troben incapacitats per al treball.

En el supòsit que el fill del causant no efectui un treball lucratiu per compte propi o d'altri, podrà ser beneficiari de la pensió d'orfenesa sempre que, en el moment de la mort del causant, sigui menor de 21 anys d'edat, o de 23 anys si no sobrevisqués cap dels pares. Aquests límits d'edat s'apliquen a partir de l'1 de gener de 1999.

També tindrà dret aquell fill del causant que efectui un treball lucratiu per compte d'altri o per compte pròpia, quan els ingressos que obtingui en còmput anual resultin inferiors al 75% del SMI que es fixi en cada moment, també en còmput anual.

En cas d'orfenesa absoluta (mort dels dos pares):

- Si únicament un dels pares origina prestacions, s'incrementarà el 20% de la base reguladora per a cada orfe, amb el percentatge del 45% assenyalat per a la pensió de viduïtat, i es distribuirà entre els orfes a parts iguals, si n'hi ha més d'un.
- Si els dos pares originen prestacions, les prestacions d'orfenesa seran compa

---

tibles entre si i poden arribar fins al 100% de la base reguladora de cadascun d'ells.

En cas que la mort del causant sigui deguda a accident o malaltia professional, percebran una indemnització equivalent a una mensualitat de la base reguladora per cada orfe. Si no existeix cònjuge supervivent, la indemnització de 6 mensualitats prevista per a la viduïtat es distribuirà entre els orfes.

Extinció

- Per mort del beneficiari.
- Per complir 18 anys d'edat, llevat que es trobi en incapacitat permanent absoluta per al treball.
- Per contreure matrimoni o prendre estat religiós.
- Cessament de la incapacitat que va motivar la pensió.

Compatibilitat

- La pensió d'orfenesa és compatible amb les rendes del treball de l'orfe i del cònjuge supervivent, i amb la pensió de viduïtat d'aquest últim.
- Si l'orfe, incapacitat per al treball, és més gran de 18 anys, té dret per la seva incapacitat a una altra pensió de la Seguretat Social, però haurà d'optar per una de les dues pensions.

PENSIÓ A FAVOR DELS FAMILIARS

La cobertura de la Seguretat Social arriba fins a aquells familiars del mort que van conviure amb ell i depenien d'ell econòmicament.

Beneficiaris

Poden ser beneficiaris de les prestacions a favor de familiars els consanguinis següents:

- Els néts i germans, orfes de pare o mare, que siguin menors de 18 anys o invàlids absoluts per a tot tipus de treball des d'abans de complir aquesta edat.
- La mare i les àvies, vídues o fadrines. Si estan casades, el marit ha d'estar incapacitat per a tot tipus de treball o tenir més de 60 anys.
- El pare i els avis, que tinguin complerts 60 anys d'edat o estiguin incapacitats per a tot tipus de treball.
- Els fills i els germans de pensionistes, en modalitat contributiva, de jubilació o incapacitat, solters, divorciats o vidus i majors de 45 anys a la data de mort d'aquell, si acrediten una dedicació prolongada al seu servei.
- Els fills d'una unió anterior aportats al matrimoni pel cònjuge supervivent.

Requisits

Per tenir dret a les prestacions a favor dels familiars, els beneficiaris han de complir els requisits següents:

- Convivència amb el causant com a mínim amb dos anys d'antelació a la seva mort.
- Dependència econòmica del causant.
- Manca de mitjans de fortuna propis i de familiars amb obligació i possibilitat de donar-los aliments: cònjuge, ascendents, descendents i, en menor grau, germans.
- No tenir dret a cap pensió de l'Estat, d'una província o d'un municipi, ni cap altra prestació periòdica de la Seguretat Social.

El causant que, en morir, es trobava en actiu o en situació assimilada a l'alta,

havia de tenir cobert un període de cotització de 500 dies dintre dels 5 anys anteriors a la mort, si aquesta es va produir per una malaltia comuna.

Prestació

La quantia de la pensió a favor dels familiars és, per cadascun d'ells, l'equivalent al 20% de la base reguladora del causant.

Aquest percentatge del 20% s'incrementa quan el beneficiari és nét o germà, amb el 45% corresponent a la pensió de viduïtat quan a la mort del causant no quedi cònjuge supervivent i no existeixin pensionistes d'orfenesa.

En el cas d'existir diferents néts o germans amb dret a la prestació, aquest possible increment es distribueix entre ells a parts iguals.

Si a la mort del causant no queda cònjuge supervivent, ni fills, néts o germans amb dret a pensió, el percentatge per determinar la pensió dels ascendents i dels fills i germans de pensionistes de jubilació o incapacitat, s'incrementa amb el 45% corresponent a la pensió de viduïtat; i, si hi ha diversos beneficiaris, es distribueix l'increment per parts iguals entre tots ells.

PRESTACIONS FAMILIARS PER TENIR FILLS A CÀRREC⁶

Aquestes prestacions consisteixen en:

a) Una assignació econòmica, en les seves modalitats contributiva i no contributiva, per cada fill menor de 18 anys o afectat per una disminució de grau igual o superior al 65%, a càrrec del beneficiari i amb independència de la naturalesa legal de la seva filiació.

b) La consideració com a període de cotització efectiu del primer any, amb reserva de lloc de treball, del període d'excedència que els treballadors disposin per atendre cada fill.

Beneficiaris

- Els treballadors per compte d'altri que, trobant-se en situació d'alta o assimilada a l'alta, no percebin ingressos anuals superiors a 1.202.991 PTA aquesta quantia s'incrementarà en un 15% per cada fill a càrrec, a partir del segon, aquest inclòs.

- Els pensionistes de qualsevol règim de la Seguretat Social, per qualsevol contingència o situació en la seva modalitat contributiva, i els perceptors de subsidi d'incapacitat provisional, que no percebin ingressos, inclosa la pensió o subsidi, superiors a la quantia indicada al punt anterior.

Prestacions

La quantia de l'assignació econòmica per fill a càrrec de la modalitat contributiva serà en còmput anual de 48.240 PTA per cada fill a càrrec menor de 18 anys.

En els casos que el fill a càrrec tingui la condició de disminuït, no s'exigirà límit de recursos econòmics i la quantia de l'assignació variarà en relació al tant per cent de disminució anant de les 96.780 PTA (igual o superior al 33%) a les 638.220 (igual o superior al 75% i necessitat d'ajuda d'altra persona per realitzar els actes més essencials de vida).

RÈGIMS ESPECIALS

Els règims especials existents en l'actualitat són:

- Règim especial de treballadors autònoms
- Règim especial agrari

- Règim especial de treballadors del mar
- Règim especial d'empleats de la llar
- Règim especial de la mineria del carbó

No ens estendrem aquí en cada un d'aquests règims, només farem uns comentaris sobre el d'empleats de la llar per afectar un col·lectiu que sol fer demandes als nostres serveis socials, dones amb càrregues familiars.

Règim especial d'empleats de la llar

Cal distingir els treballadors fixos, que presten serveis únicament a un cap de família que efectuarà les funcions d'empresari respecte de l'empleat domèstic i tindrà l'obligació d'afiliar-lo i ingressar la totalitat de les quotes, i els treballadors discontinus, que presten els seus serveis a diferents llars i als quals correspon personalment l'obligació d'afiliar-se i cotitzar. Com a peculiaritats respecte del règim general per a ambdós tipus de treballadors, destaquen:

- No existeixen en aquest règim els conceptes d'accident de treball i malaltia professional ni, per tant, la protecció especial que aquestes contingències atorguen⁷.
- La prestació d'incapacitat temporal no s'inicia fins transcorreguts 29 dies des de la data de la baixa per malaltia o accident.
- Per accedir a la pensió de jubilació cal tenir complerts 65 anys d'edat.
- El període mínim de cotització exigida per causar dret a les prestacions de mort i supervivència és de 60 mesos dintre dels 10 anys anteriors a la data del fet causant.
- No tenen dret a prestacions per atur (no cotitzen per atur).

PRESTACIONS NO CONTRIBUTIVES⁸

Introducció

Com s'ha exposat en la introducció, el sistema espanyol de Seguretat Social s'estructura en tres nivells de protecció: el nivell contributiu - analitzat en els apartats anteriors -, el nivell assistencial i el nivell complementari o lliure. El segon nivell -nivell assistencial- respon a l'imperatiu constitucional que exigeix als poders públics que mantinguin un règim públic de Seguretat Social per a tots els ciutadans que garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat.

Les prestacions no contributives amplien el dret a les pensions de jubilació, incapacitat i prestacions familiars per tenir fills a càrrec, del sistema de la Seguretat Social, a aquelles persones que no han cotitzat mai a la Seguretat Social o que han cotitzat un temps insuficient per tenir dret a una prestació contributiva. No obstant això, per tenir dret a aquestes prestacions s'exigeix una sèrie de requisits que s'examinen seguidament.

PENSIÓ D'INCAPACITAT NO CONTRIBUTIVA

Requisits

- a) Ser major de 18 anys i menor de 65.
- b) Residir legalment en territori espanyol i haver-ho fet durant 5 anys, 2 dels quals hauran de ser immediatament anteriors a la data de la sol·licitud.
- c) Estar afectat per una disminució o malaltia crònica en grau igual o superior al 65%.
- d) No disposar de rendes o ingressos suficients.

Per calcular si el sol·licitant de la prestació reuneix aquesta darrera condició, cal distingir tres casos:

Primer: El sol·licitant viu sol o amb altres persones sense formar unitat econòmica. En aquest cas, no podrà superar uns ingressos anuals de 563.570 PTA, import de la prestació per a l'any 2000 (BOE núm. 312, de 30 de desembre de 1999).

Segon: El sol·licitant viu amb altres persones i forma unitat econòmica.

Existeix unitat econòmica en tots els casos de convivència d'un beneficiari (sol·licitant) amb altres persones unides amb ell per matrimoni o parentiu de consanguinitat fins al segon grau (avis, pares, fills, germans i néts del sol·licitant).

En aquest cas, caldrà no superar uns ingressos anuals, atenent al nombre de membres que conviuen a la unitat econòmica incloent-hi el sol·licitant, equivalent a la quantia de la pensió en còmput anual més el resultat de multiplicar el 70% d'aquesta quantia pel nombre de convivents menys un.

Tercer: Si el sol·licitant conviu exclusivament amb els seus descendents o ascendents en primer grau (fills i pares del sol·licitant).

En aquest últim cas caldrà no superar uns ingressos anuals, atenent al nombre de membres que conviuen, incloent-hi el sol·licitant, equivalent al resultat de multiplicar per 2,5 les quantitats finals assenyalades en el cas segon.

Els beneficiaris de la pensió d'incapacitat no contributiva que siguin contractats per compte d'altri o que s'estableixin per compte propi recuperaran automàticament, si s'escau, el dret a la pensió esmentada quan, respectivament, se'ls extingeixi el contracte o deixin d'exercir l'activitat laboral. En aquest cas no es tindran en compte, en el còmput anual de les seves rendes, les que haguessin percebut amb ocasió de l'activitat laboral per compte propi o d'altri en l'exercici econòmic en què es produeixi l'extinció del contracte o el cessament en l'activitat laboral.

PENSIÓ DE JUBILACIÓ NO CONTRIBUTIVA

Requisits

a) Haver fet 65 anys d'edat.

b) Residir legalment en territori espanyol i haver-ho fet durant 10 anys entre l'edat de 16 anys i la de sol·licitud de la pensió, dos dels quals hauran de ser consecutius i immediatament anteriors a la sol·licitud.

No disposar de rendes o ingressos suficients.

Per tal de calcular si el sol·licitant reuneix aquest requisit, caldrà aplicar les mateixes regles que les aplicades per a la pensió d'incapacitat no contributiva.

DISPOSICIONS COMUNES PER A LES PENSIONS DE JUBILACIÓ I INCAPACITAT NO CONTRIBUTIVES

Es consideraran rendes o ingressos computables tota mena de béns i drets derivats tant del treball com del capital, i també les prestacions. Únicament no es computaran com a ingressos les assignacions periòdiques per tenir fills a càrrec.

Les rendes o ingressos propis i els computables per raó de convivència en la mateixa unitat econòmica i de la residència en territori espanyol, condicionen el dret a la pensió i la seva quantia i conservació.

S'entén que existeix unitat econòmica en tots els casos de convivència d'un beneficiari amb altres persones, siguin o no beneficiàries, unides amb ell per matrimoni o lligams de parentiu per consanguinitat o per adopció fins al segon grau.

Import de la prestació

a) Quantia íntegra

La quantia de la prestació no contributiva per a l'any 2000 és de 563.570 PTA

---

anuals (BOE núm. 312, de 30 de desembre de 1999).

b) Quantia per a diversos beneficiaris en una mateixa unitat econòmica

Si en una mateixa unitat econòmica conviu més d'una persona amb dret a prestació no contributiva, la quantia de cadascuna de les prestacions es determinarà de la manera següent:

- A l'import global anual (563.570 PTA) se li sumarà el 70% d'aquest mateix import, tantes vegades com nombre de beneficiaris menys un convisquin a la mateixa unitat econòmica.

- La quantia de la pensió per a cada beneficiari serà igual al quocient de dividir el resultat de la suma prevista a la regla anterior pel nombre de beneficiaris amb dret a pensió.

c) Deduccions per ingressos dels beneficiaris o dels membres de la unitat econòmica

La quantia de la pensió establerta en els punts a) i b) anteriors es reduirà en un import igual al de les rendes o ingressos anuals de què disposi cada beneficiari.

En els casos de convivència del beneficiari o beneficiaris amb persones no beneficiàries, si la suma dels ingressos anuals de la unitat econòmica més l'import de la pensió o pensions no contributives supera el límit d'acumulació de recursos establert, la pensió o pensions es reduiran per tal de no sobrepassar el límit indicat, i es reduirà, en igual quantia, cadascuna de les pensions.

Malgrat les regles establertes per deducció d'ingressos, la quantia de la pensió reconeguda serà, com a mínim, del 25% de l'import de la pensió no contributiva íntegra. És a dir, en el cas de reunir els requisits es reconeixerà, com a mínim, una pensió de 132.842 PTA anuals o de 9.488 PTA mensuals.

d) Import per disminució superior al 75%

Les persones que, complint la resta de requisits, estiguin afectades per una disminució o malaltia crònica en grau igual o superior al 75% i que, com a conseqüència de pèrdues anatòmiques i funcionals, necessitin l'ajuda d'una altra persona per realitzar els actes més essencials de la vida - com vestir-se, desplaçar-se, per menjar o anàlegs -, tindran dret a un complement equivalent al 50% de l'import de la pensió no contributiva íntegra. Aquest complement no serà d'aplicació per a les pensions de jubilació no contributives.

Efectes econòmics

Els efectes econòmics del reconeixement del dret a les pensions d'incapacitat i de jubilació no contributives es produiran a partir del primer dia del mes següent a aquell en què va presentar-se la sol·licitud.

Sol·licitud

Les pensions de jubilació i incapacitat no contributives són gestionades a les Illes Balears per l'Institut Balear d'Afers Socials (IBAS), organisme davant el qual s'ha de presentar la sol·licitud.

Obligacions dels beneficiaris

Els perceptors d'aquestes pensions estan obligats a comunicar, en el termini de 30 dies, a l'IBAS qualsevol variació de la seva situació de convivència, estat civil i residència, i qualsevol altra variació que pugui tenir incidència en la conservació o quantia de la pensió.

En qualsevol cas, el beneficiari haurà de presentar, dins del primer trimestre de

cada any, una declaració d'ingressos de la respectiva unitat econòmica, referida a l'any immediatament anterior.

LES PENSIONS NO CONTRIBUTIVES DE JUBILACIÓ I INCAPACITAT I LES PENSIONS ASSISTENCIALS DEL «FONDO DE ASISTENCIA SOCIAL» (FAS) I DE LA LLEI D'INTEGRACIÓ SOCIAL DE MINUSVÀLIDS (LISMI)

La condició de beneficiari de pensions no contributives de la Seguretat Social és incompatible amb la percepció de les pensions assistencials a favor de persones ancianes i malaltes o incapacitades per al treball (FAS) i també és incompatible amb el subsidi de garantia d'ingressos mínims i subsidi per ajuda de tercera persona (LISMI).

A partir de l'entrada en vigor de la llei de prestacions no contributives, queden suprimits l'esmentat subsidi de garantia d'ingressos mínims i el subsidi per ajuda de tercera persona previstos a la Llei d'integració social de minusvàlids (LISMI). No obstant, les persones que tinguessin reconegut el dret a aquests subsidis continuaran percebent aquestes prestacions, llevat del cas que passin a percebre una pensió no contributiva ja que, en aquest cas, es canvia en la incompatibilitat establerta.

També, a partir de la Llei 28/1992, de 24 de novembre, de mesures pressupostàries urgents, han quedat suprimides les pensions assistencials (FAS). Igualment, les persones que tinguessin reconegut el dret a aquestes pensions continuaran percebent-les, si no passen a percebre una pensió no contributiva.

PRESTACIONS FAMILIARS PER TENIR FILLS A CÀRREC, MODALITAT NO CONTRIBUTIVA

Requisits

- a) Residir legalment a territori espanyol.
- b) Tenir a càrrec fills menors de divuit anys, o afectats per una disminució en grau igual o superior al 65%, sigui quina sigui la naturalesa legal de la filiació.
- c) No percebre ingressos anuals de cap naturalesa superiors a 1.202.991 PTA. La quantia anterior s'incrementarà en un 15% per cada fill a càrrec, a partir del segon fill, aquest inclòs.
- d) No tenir dret, ni el pare ni la mare, a prestacions d'aquesta mateixa naturalesa en qualsevol altre règim públic de protecció social.

Quantia de la prestació

La quantia de l'assignació econòmica serà, en còmput anual, de 36.000 PTA per fill a càrrec. És a dir, 3.000 PTA mensuals per 12 pagues anuals.

En els casos en què el fill a càrrec tingui la condició de disminuït, no s'exigirà límit de recursos econòmics i l'import de l'assignació serà, en còmput anual, el següent:

- a) 455.460 PTA anuals, si el fill a càrrec té 18 anys o més i està afectat per una disminució en grau igual o superior al 65%.
- b) 683.220 PTA anuals, si el fill a càrrec té 18 anys o més i està afectat per una disminució en grau igual o superior al 75% i com a conseqüència de pèrdues anatòmiques o funcionals necessiti el concurs d'una altra persona per realitzar els actes més essencials de la vida.

A l'efecte de reconeixement de la condició de beneficiari de les assignacions econòmiques previstes en els apartats a) i b) anteriors, no s'exigirà límit de recursos

---

econòmics.

Sol·licitud

Les assignacions econòmiques per tenir fills a càrrec es gestionaran directament per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS).

Incompatibilitat

- En el supòsit de convivència del pare i la mare, si la suma dels ingressos d'ambdós supera el límit d'ingressos establert, no es reconeixerà la condició de beneficiari a cap d'ells.

- En el supòsit que el pare i la mare reuneixin les circumstàncies necessàries per tenir dret a l'assignació econòmica per tenir fills a càrrec, únicament es podrà reconèixer l'assignació a favor d'un d'ells.

- La percepció de les assignacions econòmiques per tenir un fill disminuït a càrrec, supòsits b) i c) examinats, és incompatible amb la condició, per part del fill disminuït, de pensionista d'incapacitat o jubilació en la modalitat no contributiva, i és també incompatible amb la condició de beneficiari de les pensions assistencials (FAS) i subsidi de garantia d'ingressos mínims i per ajuda de tercera persona (LISMI).

Obligacions dels beneficiaris

- Declarar en el termini de 30 dies totes les variacions que es produeixen a la seva família que puguin afectar el reconeixement, import o extinció de les assignacions per tenir fills a càrrec.

- Presentar declaració d'ingressos de l'any anterior, dins el primer trimestre de cada any.

ATUR

La cotització per atur s'efectua de manera separada de la cotització per la resta de contingències. Existeix un organisme que gestiona les prestacions d'aquesta mena (l'Institut Nacional de Empleo, INEM) que depèn del Ministeri de Treball i Afers Socials.

Nivell contributiu

En aquest nivell es té dret a les prestacions corresponents pel fet d'haver cotitzat per atur i trobar-se en situació legal d'atur, sense altres requisits. Una vegada esgotats els períodes màxims de prestació contributiva pot accedir-se a prestació assistencial si es compleixen determinats requisits.

Col·lectius protegits

- Els treballadors per compte d'altri inclosos en el règim general de la Seguretat Social i el personal contractat al servei de les administracions públiques que tinguin previst cotitzar per aquesta contingència.

- Els treballadors per compte d'altri inclosos en els règims especials que protegeixin aquesta contingència.

Requisits

- Estar afiliat a la Seguretat Social i en situació d'alta o assimilada.

- Tenir cobert un període mínim de cotització de 360 dies dintre dels 6 anys anteriors a la situació d'atur.

- Trobar-se en situació legal d'atur. Es troben en aquesta situació els treballadors que estiguin inclosos en algun dels següents supòsits:

1. Quan s'extingeixi la relació laboral per les causes següents:

- Per expedient de regulació d'ocupació.

- Per mort, jubilació o incapacitat de l'empresari individual (quan això impliqui l'extinció del contracte).

- Per acomiadament procedent o improcedent. Per acomiadament procedent, és necessari sentència judicial.

- Per acomiadament per causes objectives:

· Per ineptitud del treballador.

· Per falta d'adaptació del treballador a modificacions tècniques.

· Per necessitat acreditada d'amortitzar un lloc de treball en empreses de menys de 50 treballadors.

· Per les faltes d'assistència al treball, encara que justificades, que superin determinats índexs d'absentisme.

- Per voluntat del treballador, en els casos següents:

· Mobilitat geogràfica.

· Modificació substancial de les condicions de treball (jornada, horari, torns).

· Incompliment de l'empresari: falta o retard continuat del pagament, perjudici de la dignitat o la formació professional del treballador.

- Per finalització del temps convingut o realització de l'obra o el servei, sempre que aquestes causes no operin per denúncia del treballador.

- Per resolució de la relació laboral durant el període de prova, a instància de l'empresari, sempre que l'extinció de la relació laboral anterior s'hagués degut a algun dels supòsits anteriorment esmentats o hagin transcorregut 3 mesos des d'aquesta extinció o des de la sentència que va declarar l'acomiadament procedent.

2. Quan se suspengui la relació laboral per expedient de regulació d'ocupació.

3. Quan es redueixi, com a mínim, 1/3 de la jornada laboral (atur parcial).

4. Quan els treballadors fixos discontinus estiguin sense ocupació efectiva, segons s'estableixi reglamentàriament,

5. Quan els treballadors retornin a Espanya per extinció de la relació laboral a l'estranger, si no tenen dret a atur en aquell país i acreditin les cotitzacions suficients abans de sortir d'Espanya.

Prestacions

Els beneficiaris de la prestació d'atur tenen les prestacions següents:

- Prestació econòmica per atur (total o parcial).

- Abonament de l'aportació empresarial de les cotitzacions a la Seguretat Social durant el temps de percepció de les prestacions d'atur, a mes del 35% de l'aportació del treballador. La resta d'aquesta aportació va a càrrec del treballador.

- En cas d'extinció de la relació laboral, la cotització a la Seguretat Social no comprendrà les quotes corresponents a atur, accidents de treball i malalties professionals, Fons de Garantia Salarial i formació professional.

Quantia de la prestació

- 70% de la base reguladora els primers 180 dies.

- 60% de la base reguladora a partir del dia 181.

- La prestació d'atur està limitada en proporció al salari mínim interprofessional, segons la següent escala:

170% si el treballador no té cap fill a càrrec.

190% si té un fill a càrrec.

220% si té dos o més fills a càrrec.

El salari mínim interprofessional per a 1999 és de 969.780 PTA anuals (69.270 PTA mensuals per catorze pagues).

- S'entén per fills a càrrec aquells menors de 26 anys, a més grans incapacitats, que convisquin amb l'interessat i no tinguin rendes de cap naturalesa superiors al salari mínim interprofessional. No serà necessària la convivència quan existeixi l'obligació d'aliments en virtut de conveni o resolució judicial.

- La base reguladora de la prestació d'atur serà la mitjana de la base de cotització per la qual es va cotitzar per aquesta contingència durant els sis mesos anteriors a la situació legal d'atur o al moment en què va cessar l'obligació de cotitzar.

- La prestació per atur no està exempta de l'IRPF, respecte del qual es considera com un rendiment del treball. A més, del seu import es descompta, com hem comentat, la part corresponent al treballador de la cotització a la Seguretat Social, amb un descompte del 35% que va a càrrec de l'entitat gestora.

Durada

La durada de la prestació es determina segons els períodes cotitzats en els sis anys anteriors a la situació d'atur, d'acord amb la següent escala:

Períodes de cotització (en dies)	Períodes de Prestació (en dies)
Des de 360 fins a 539	120
Des de 540 fins a 719	180
Des de 720 fins a 899	240
Des de 900 fins a 1.079	300
Des de 1.080 fins a 1.259	360
Des de 1.260 fins a 1.439	420
Des de 1.440 fins a 1.619	480
Des de 1.620 fins a 1.799	540
Des de 1.800 fins a 1.979	600
Des de 1.980 fins a 2.159	660
Des de 2.160	720

Extinció de la prestació

El dret a percebre la prestació d'atur s'extingeix en els casos següents:

- Finalització del termini de durada de la prestació.
- Refús d'una oferta d'ocupació adequada o negativa a participar en treballs de col·laboració social, programes d'ocupació o en accions de promoció, formació i reconversió professionals, llevat de causa justificada.
- Imposició de sanció d'extinció de la prestació.
- Realització d'una feina de durada igual o superior a 12 mesos, sens perjudici de poder optar, en cas que es reconegui una nova prestació, entre reobrir el dret pel període que resti o la prestació generada per les noves cotitzacions.
- Compliment per part del titular del dret de l'edat ordinària de jubilació, sempre que tingui acreditat el període de cotització requerit per a la jubilació.
- Passar a ser pensionista de jubilació o per incapacitat total o absoluta, o per gran incapacitat. En aquests casos d'incapacitat, l'interessat podrà optar per la

---

prestació més favorable.

g) Trasl·lat de residència a l'estranger, llevat dels supòsits de trasllat per a la realització de treball o perfeccionament professional per un període inferior a sis mesos, casos en què la prestació quedarà suspesa.

h) Renúncia voluntària.

Nivell Assistencial

Beneficiaris

Són beneficiaris del subsidi els aturats que, figurant inscrits com a demandants d'ocupació durant el termini d'un mes, sense haver refusat una oferta adequada ni haver-se negat a participar, excepte amb causa justificada, en accions de promoció, formació o reconversió professionals, i no disposant de rendes de cap naturalesa superiors, en còmput mensual, al 75% del salari mínim interprofessional, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries (51.952 PTA), es trobin en alguna de les situacions següents:

a) Haver esgotat la prestació d'atur i tenir responsabilitats familiars.

b) Haver esgotat una prestació d'atur d'almenys 360 dies de durada i tenir complets 45 anys en la data d'esgotament de l'esmentada prestació contributiva, sense responsabilitats familiars.

c) Ser un treballador emigrant retornat de l'estranger sense tenir dret a prestacions per atur contributives, que hagi treballat, com a mínim, sis mesos a l'estranger des de la seva última sortida d'Espanya.

d) No tenir dret a prestació contributiva per no haver cobert el període mínim de cotització, sempre que almenys s'hagi cotitzat per atur durant 3 mesos si es tenen responsabilitats familiars o durant 6 mesos si no se'n tenen.

e) Haver estat alliberat de la presó i no tenir dret a prestació d'atur, sempre que la privació de llibertat hagi estat superior a 6 mesos.

f) Haver estat declarat plenament capaç o invàlid parcial com a conseqüència d'un expedient de revisió per millora d'una situació anterior de gran incapacitat, incapacitat absoluta o incapacitat permanent total per a la professió habitual.

g) Trobar-se en algun dels supòsits anteriors encara que no es tinguin responsabilitats familiars, haver cotitzat per atur almenys durant 6 anys durant la vida laboral, tenir complets 52 anys d'edat i acreditar en el moment de sol·licitar la prestació assistencial que es reuneixen tots els requisits, excepte l'edat, per accedir a qualsevol tipus de pensió de jubilació del sistema de la Seguretat Social.

h) Haver esgotat un dret a prestacions de nivell contributiu de 720 dies de durada i tenir 45 anys en la data d'aquest esgotament. Aquest supòsit té el caràcter de subsidi especial previ a la sol·licitud del subsidi previst en els apartats a) i b), sempre que no haguessin generat dret a una nova prestació de nivell contributiu o no tinguessin dret al subsidi previst a l'apartat g).

S'entén per responsabilitats familiars tenir a càrrec el cònjuge, fills menors de 26 anys, fills més grans incapacitats o menors acollits, quan la renda del conjunt de la unitat familiar així constituïda, inclòs el sol·licitant, dividida pel nombre de membres que la componen, no superi el 75% del salari mínim interprofessional, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries.

No es considera a càrrec el cònjuge, fills o menors acollits, quan obtinguin rendes de qualsevol naturalesa que superin el 75% del salari mínim interprofessional, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries (51.952 PTA).

Quantia de la prestació

La quantia del subsidi és igual al 75% del salari mínim interprofessional vigent en cada moment, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries (51.952 PTA/mensuals per a 1999). En cas d'atur per pèrdua d'un treball a temps parcial, aquesta quantia es percebrà en proporció a les hores prèviament treballades, en els supòsits a), b), d), g) i h) abans esmentats.

No obstant això, la quantia del subsidi especial per a majors de 45 anys previst en el supòsit h) es determinarà en funció de les responsabilitats familiars del treballador, d'acord amb els percentatges següents del salari mínim interprofessional vigent, exclosa la part proporcional de les pagues extraordinàries:

- 75 %, quan el treballador tingui un o cap familiar al seu càrrec.
- 100 %, quan el treballador tingui dos familiars al seu càrrec.
- 125 %, quan el treballador tingui tres o més familiars al seu càrrec.

Aquestes quanties també seran aplicables durant els sis primers mesos en el supòsit g).

Durant la percepció del subsidi, l'entitat gestora ingressarà les cotitzacions a la Seguretat Social corresponents a les prestacions per assistència sanitària i, si s'escau, protecció familiar. En el supòsit g) abans esmentat, l'entitat haurà de cotitzar, també, per la contingència de jubilació.

Durada de la prestació

1. Sis mesos, prorrogables per períodes semestrals, fins a 18 mesos, en els supòsits a), c), e) i f) descrits.

En el supòsit a), segons l'edat del treballador, pot ampliar-se la cobertura fins a un màxim de 30 mesos.

2. Sis mesos en els supòsits prevists a la lletra b) i a la lletra h).

3. En el supòsit de la lletra d), segons el període mínim cobert distingim:

- a) Si el treballador té responsabilitats familiars,
  - Tres mesos de cotització..... Tres mesos de subsidi
  - Quatre mesos de cotització..... Quatre mesos de subsidi
  - Cinc mesos de cotització..... Cinc mesos de subsidi
  - Sis mesos de cotització..... Vint-i-un mesos de subsidi

b) Si el treballador no té responsabilitats familiars i té almenys sis mesos de cotització, la durada del subsidi serà de 6 mesos.

4. Fins que el treballador arribi a l'edat que li permeti accedir a una pensió de jubilació, en el supòsit previst a la lletra g).

Fins aquí hem parlat de prestacions que són responsabilitat i/o són gestionades pels diferents organismes de l'Estat espanyol i de les comunitats autònomes. A partir d'aquí ja ens centrarem en les prestacions que són responsabilitat i/o són gestionades pels darrers escalons de l'administració pública, bàsicament els consells insulars i els ajuntaments.

RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ

La Renda Mínima d'Inserció (RMI) a les Illes Balears és el denominat Suport Transitori Comunitari-Renda Mínima d'Inserció.

Aquesta Prestació és bàsicament responsabilitat del Govern Balear, però portada a terme pel Consell de Mallorca.

No ens estendrem aquí en la seva explicació, ja que n'hem parlat a altres

---

números d'*Alimara*; per tant, ara i aquí només recordar els números d'aquesta revista on podeu trobar la informació i, després, unes anotacions sobre els canvis efectuats en dita prestació posteriorment.

Podeu trobar articles directament relacionats amb la Renda Mínima d'Inserció o Salari Social als números 39, 40, 41 i 42. Ara bé, pel que aquí ens interessa, és a dir, informació sobre dita prestació, convé que es consulti l'apartat de *Documents Tècnics* del número 39, de la pàg. 139 a la 167, on apareix l'article que analitza les Bases de 1995 i les noves Bases de 1997, que són les que ara estan en vigor. Ara bé, hi ha uns criteris de valoració dels expedients que no podreu trobar-ho enlloc i, per tant, s'avancen tot seguit.

Criteris de valoració dels expedients, aprovats per la Comissió Avaluadora i de Seguiment de la RMI.

Des de l'aprovació l'any 1997 del Reglament regulador de la RMI, la Comissió Avaluadora i de Seguiment de la RMI ha anat aprovant nous criteris de valoració de les sol·licituds.

A continuació s'enumeren els temes que han estat valorats per dita comissió.

1. Beneficiaris de la RMI amb toxicomanies

La Comissió Avaluadora d'abril de 1999 aprovà els criteris de treball en aquests casos, especificant distinta casuística:

- Casos en els quals el sol·licitant és toxicòman i participa, en el moment de sol·licitar la prestació, en un programa de tractament.
- Casos en què el sol·licitant és toxicòman, però en el moment de formalitzar la sol·licitud no participa en un programa de tractament.
- Casos en què el/la sol·licitant conviu amb una altra persona toxicòmana: casos de fill a càrrec.

2. Criteris de sol·licitud en casos d'especial dificultat social, no contemplats a les Bases Reguladores

La Comissió Avaluadora, en sessió de dia 19 de març de 1998, aprovà criteris de valoració en els següents casos

- a) Unitats familiars que depenen completament dels ingressos de la pensió d'un familiar (padrins, germans, o qualsevol altre familiar), i es pretén declarar independent un nucli.
- b) Persones menors de 25 anys que viuen soles i no provenen de cap programa institucional ni han estat mai institucionalitzades.
- c) Negativa a aportar documentació per part de membres de famílies extenses.
- d) Sol·licitud d'ajuda d'aliments en casos de separació.
- e) Baixa de l'empadronament de persones que han canviat de domicili.

Compatibilització de la RMI amb ingressos procedents del treball

La Comissió Avaluadora de la RMI, en sessió de 19 d'abril de 2000, va aprovar criteris per fer compatible la percepció de la RMI amb ingressos procedents de la contractació laboral. Aquests nous criteris, per a la seva aplicació, resten condicionats a la modificació de la normativa autonòmica de STC.

PRESTACIONS DELS ENS LOCALS

Tal com hem exposat a l'inici d'aquest article, les prestacions no s'acaben amb la Seguretat Social tant contributiva com no contributiva. El punt anterior n'és una mostra; la Renda Mínima d'Inserció s'està obrint pas com la prestació estrella fora

---

de la Seguretat Social.

Ara i aquí volem entrar en l'apartat de les prestacions que són una eina fonamental per al treball social, per als professionals que treballen amb col·lectius de persones gens afavorides i per al repartiment de la riquesa que anam creant conjuntament.

Dins d'aquestes prestacions cal dir dues coses:

a. Hi ha tot un seguit de prestacions que no són estrictament econòmiques, és a dir, no impliquen uns doblers directament per a l'interessat, tals com la prestació que ofereix el Carnet de Família Nombrosa. Aquestes prestacions les podríem qualificar de "prestacions econòmiques en espècie". Per això i per manca d'espai, només les enumerarem i no de manera exhaustiva.

b. Tal com indicam al principi de l'article i seguint amb la indicació que establím al punt anterior, ens centrarem en les prestacions purament econòmiques de l'Ajuntament de la nostra Ciutat.

PRESTACIONS ECONÒMIQUES EN ESPÈCIE

Existeixen tot un seguit de prestacions econòmiques en espècie que variaran en funció de l'organisme que les oferti. Ens podrem trobar amb municipis que n'ofertin molt poques i d'altres que en tinguin un ventall important.

Aquestes ajudes van des de l'anomenada al punt anterior, el Carnet de Família Nombrosa, fins al repartiment de joguines per Nadal, passant pel Servei d'Ajuda a Domicili.

Carnet de Família Nombrosa

El reconeixement del Títol de Família Nombrosa es fa, a Mallorca, des del Departament de Serveis Socials del Consell de Mallorca i el poden sol·licitar les famílies que tinguin 3 o més fills, o dos si un d'ells és disminuït. Hi ha diferents categories en funció del nombre de fills i la categoria implica un diferent tipus de rebaixes. Els posseïdors tenen rebaixes en els viatges, en les matrícules escolars i d'altres tals com en el rebut d'EMAYA, a part de tenir preferència en la puntuació a diversos barems, com en la recerca de plaça escolar.

Altres Carnets

Carnet Gran: instituït per l'Ajuntament de Palma per oferir descomptes en les línies de l'EMT, per al transport interurbà i d'altres descomptes com, per exemple, en el rebut d'EMAYA.

Carnet Verd: permet descomptes en les línies de l'EMT a persones pensionistes menors de 60 anys, disminuïdes i d'altres desfavorides (acollits a centres de tutela, beneficiaris de la RMI i cònjuges, i fills de pensionistes/minusvàlids sense ingressos).

Prestacions Bàsiques de Serveis Socials

Aquestes prestacions que ja podem qualificar com a consolidades a gairebé tots els municipis de Mallorca consten bàsicament de tres tipus de modalitats que podran variar d'un municipi a un altre i on la més interessant i que ens interessa més en aquest article és el Servei d'Ajuda a Domicili (SAD). A part d'ella, hi ha la prestació del Servei d'Informació i Orientació (SIO) i la Prestació d'Allotjament Alternatiu (que és una prestació que no sol ser ofertada per la majoria d'ajuntaments i que, si es fa, s'oferta conjuntament amb d'altres nivells de l'administració).

Del SAD cal dir que és una prestació que té per objecte donar suport en les

---

tasques quotidianes de la llar a les persones i/o famílies que el necessiten. En aquesta prestació hi podem trobar des del treball de les treballadores familiars o les auxiliars de la llar, fins a la teleassistència domiciliària (connexió de la persona, normalment major, amb una central mitjançant sistemes telemàtics), passant pel servei de menjar a domicili (connectat en algun municipi amb el menjador social); fins i tot podem trobar servei de bugaderia.

Altres prestacions

Tal com hem dit, el ventall de prestacions en espècie seria llarg i no és, directament, l'objecte d'aquest article. Ara i aquí només recordar que alguns ajuntaments donen a la població dels seus diferents pobles prestacions tals com joguines per als nins de famílies amb problemes per les festes de Nadal, ajudes per a la compra de llibres, préstec de cadires de rodes i altres utensilis; pagament de passatges de retorn a casa, per al transport i un llarg etcètera.

PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE L'AJUNTAMENT DE PALMA⁹

Ajudes econòmiques no periòdiques

1. Descripció

Adreçades a la cobertura de les necessitats bàsiques d'individus i famílies, emmarcades en el pla de feina acordat amb els professionals i com a part de l'estratègia de treball.

Són subsidiàries d'altres prestacions reglades. Poden ser a fons perdut o en concepte de préstec.

2. Finalitat

Donar un suport econòmic puntual a persones i/o famílies en greu situació de dificultat, i com a part d'un procés d'intervenció i d'integració social.

3. Destinataris

Individus i famílies usuaris dels Serveis d'Acció Social Municipal.

4. Atencions que ofereix:

Ajudes per a tot o part de l'import del servei o producte necessari. El seu abonament pot ser per taló o domiciliació bancària, en funció de la urgència i quantia.

La quantitat es fixa en referència amb els mínims necessaris per a cada situació i els imports s'actualitzen periòdicament.

Hi ha diferents tipologies d'ajuda econòmica en funció de la necessitat que cobreixen:

- Pagament de pensió o habitació.
- Lloguers: rebuts pendents, entrada de pis.
- Rebuts d'aigua, llum, gas.
- Petites reparacions domèstiques.
- Adquisició de parament i mobiliari domèstic.
- Alimentació.
- Menjador escolar.
- Llet infantil i bolquers.
- Ajudes per a la integració social.
- Guarderia.
- Neteja domèstica.
- Altres.

5. Requisits

- Persones i/o famílies usuàries dels Serveis d'Acció Social Municipal amb els quals es realitza un treball social concretat en un pla de feina.

- Valoració positiva de la idoneïtat de l'ajuda per part del/s professional/s que hi intervén/en.

- Existència i compliment del contracte o acords de treball amb l'usuari.

6. Durada

Són ajudes no periòdiques que se solen concedir una sola vegada, malgrat que a criteri del professional es pot sol·licitar més d'una ajuda al llarg de la intervenció en el cas.

7. Sol·licituds

Podeu adreçar-vos als centres municipals de Serveis Socials, Servei Municipal de Drogodependències, Servei d'Acolliment i Promoció Sociolaboral, Servei d'Acollida per a Dona i Família.

8. Documents de referència

Acord de Comissió de Govern d'ajudes econòmiques des dels Serveis Municipals d'Acció Social 1993.

Beques de menjador i guarderia per a infància en risc

1. Descripció

Prestació econòmica de durada i quantia determinades, adreçada a famílies amb menors en situació de risc susceptibles d'intervenció sociofamiliar per part de la xarxa de Serveis Socials d'Atenció Primària.

2. Finalitat

Prevenir l'internament, evitant així que el menor sigui separat del seu nucli familiar. Donar suport al treball social amb la família proporcionant suport a l'escolarització i facilitant processos d'inserció formativolaboral.

3. Destinataris

- Famílies amb menors en situació d'atur o desatenció.

- Famílies amb menors en situació de risc per:

- Dificultats en habilitats parentals o de criança dels fills.
- Aïllament social de la unitat familiar i manca de xarxa de suport.
- Gravetat de la situació econòmica.

4. Atencions que ofereix

- Beca de guarderia.

- Beca de menjador de guarderia.

- Beca de guarderia i menjador.

- Beca de menjador escolar: a centres concertats es pot cobrir fins al 100% (curs 99/00 màxim 655 PTA/dia i a centres públics (màxim 25% de l'import Menú/dia).

Les quanties màximes s'actualitzen a cada curs escolar.

5. Requisits

- Presentar el menor situació d'abús o desatenció.

- Presentar el menor situació de risc i:

- No sobrepassar el barem econòmic fixat per accedir a aquestes prestacions.
- No disposar el nucli familiar de possibilitats d'atenció del menor per: incompatibilitat horària laboral, realitzar un programa de recerca activa de feina o de promoció sociolaboral, tenir dificultats de salut que impossibilitin l'atenció del menor.

- Tenir signat un contracte amb Atenció Primària que inclogui el pla de feina amb la família i compliment dels acords.

6. Durada

La que acordin els professionals després de l'estudi i la valoració amb l'usuari.
Com a mínim 1 mes i màxim un curs escolar.

7. Sol·licituds

Podeu adreçar-vos als centres municipals de Serveis Socials.

8. Documents de referència

Conveni CIM i Ajuntament Palma per a ajudes econòmiques periòdiques.

Convocatòria del CIM d'ajudes econòmiques periòdiques a famílies amb menors amb dificultats socials (BOCAIB de 21.04.98).

Beques per a infància en risc. Actualització de criteris i procediment.

Beques d'inserció formativolaboral

1. Descripció

Prestació econòmica periòdica amb una durada màxima de 9 mesos, prorrogables per altres 9, i d'un import màxim de 20.000 PTA/mes i 40.000 PTA/mes, segons la situació del sol·licitant i l'edat.

2. Finalitat

Becar processos d'inserció formativolaboral quan l'itinerari d'inserció inclogui la utilització de recursos formatius, d'aprenentatge d'habilitats socials o de col·laboració laboral i recerca activa de feina, garantint un suport econòmic per atendre necessitats bàsiques.

3. Destinataris

Persones en edat laboral, usuàries dels centres municipals de Serveis Socials.

4. Atencions que ofereix

- Prestació econòmica de quantia màxima:

- Joves sense càrregues familiars: 20.000 PTA/mes.
- Joves emancipats o amb càrregues familiars: 40.000 PTA/mes.
- Adults: 40.000 PTA/mes.

En funció dels ingressos de la unitat familiar es podrà disposar de beca al 100% o del 50%.

5. Requisits

- Estar en edat laboral.
- Ser usuari dels centres municipals i tenir signat un contracte que inclogui el Pla d'inserció sociolaboral.
- No superar el barem econòmic establert per accedir a aquesta prestació.
- No ser percepció de RMI o pensionista.
- Complir els acords.

6. Durada

La que acordin els professionals després de l'estudi i la valoració amb l'usuari, amb un màxim de 18 mesos.

7. Sol·licituds

Podeu adreçar-vos als centres municipals de Serveis Socials.

8. Documents de referència

«Beques d'inserció formativa-laboral». Desembre 1998.

BIBLIOGRAFIA

Per a la realització d'aquest article s'ha emprat la bibliografia que tot seguit s'especifica i a la qual es pot remetre per ampliar la informació:

Per a les prestacions relacionades directament amb la Seguretat Social, s'ha treballat bàsicament amb el següent document:

Sarrias, C. et altri, *“Manual de prestacions. Seguretat Social contributiva i no contributiva. Renda mínima d'inserció”*. Generalitat de Catalunya. Departament de Treball Direcció General de Seguretat Social, 9ª edició, Barcelona, 1999.

La informació s'ha complementat amb els següents documents:

Comissió de Benestar Social (Consell de Mallorca), *“Explicació de les principals modificacions de les Bases Reguladores del programa STC/Renda Mínima d'Inserció”*, a *Alimara* núm. 39, de juny 1997, pàg. 139 a 167. Palma, Consell de Mallorca, 1997.

Díez, T. (coordinadora), et altri, *“Guía Laboral'98. Aplicación práctica de las Reformas de la Legislación Social”*. Cap. 11 i 12. Madrid, Cuadernos Cinco Dias Centro de Estudios Financieros. 1998.

Per últim s'ha treballat amb el document de l'Ajuntament de Palma:

Regidoria d'Acció Social (Ajuntament de Palma), *“Catàleg de Prestacions i Serveis”*, Ajuntament de Palma, 1998.

Per a les persones que vulguin entrar a fons en el tema poden consultar:

Gonzalo González, B., et altri. *“Código de Protección Social”*. 2 volumenes. Boletín Oficial del Estado, Madrid, 1995

Notes

¹ Per descomptat que hi ha altres organismes, com l'Institut Social de la Marina o la Tresoreria de la Seguretat Social, però el més important, pel que ens ocupa aquí, és l'INSS.

² Cal dir aquí que a les Rendes Mínimes d'Inserció, alguns autors les engloben en la protecció pública de la Seguretat Social en el seu vessant no contributiu.

³ Per obtenir més informació sobre aquest concepte d'assimilat a l'alta, veure “Manual de prestacions”. Generalitat de Catalunya 1999, pàg. 25.

⁴ A aquesta prestació convé cotejar-la amb la Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores (BOE núm. 266, de 6 de novembre de 1999).

⁵ Per ampliar informació es recomana llegir l'article “La pensió de jubilació”, de Maria Rosa Oliver Forteza, publicat en aquest mateix volum.

⁶ Convé cotejar aquesta prestació amb el Reial Decret-Llei 1/2000, de 14 de gener, sobre determinades mesures de millora de la protecció familiar de la seguretat social (BOE núm. 14, de 17 de gener de 2000).

⁷ Per ampliar informació sobre els conceptes d'accident de treball i malaltia professional, convé mirar-se el “Manual de prestacions” de la Generalitat de Catalunya, 1999, pàgines 63-66.

⁸ A tot aquest apartat no contributiu convé comparar-lo amb l'article de Josefina Santiago: “Prestacions econòmiques periòdiques de la LISMI a les Illes Balears en 1999”, publicat en aquest mateix volum.

⁹ Per a més informació de les prestacions de l'Ajuntament de Palma, us remetem a l'article sobre aquestes prestacions realitzat per Rogelio Araujo al “Catàleg de prestacions i serveis”, del mateix Ajuntament.